

Tematické okruhy SZZK magisterského programu Genderová studia FHS UK

(pro studium podle nové akreditace, začátek studia ZS 2020 a později)

Státní závěrečná zkouška navazujícího magisterského programu genderových studií na FHS UK v Praze je rozdělena do tří částí:

část A – **Feministické teorie a dějiny genderu a sexuality** (YMGSFTD1)

část B – **Intersekcionalní genderová analýza** (YMGSIGA2)

část C – **Obhajoba diplomové práce** (YMGSODP3)

Pro úspěšné celkové absolvování SZZK GS je nutné úspěšné splnění všech tří částí SZZK.

Studující se může k SZZK v SIS přihlásit pouze tehdy, má-li splněné všechny povinné kurzy a za dobu studia získal/a minimálně 120 ECTS. Každá ze tří částí SZZK má v SIS vypsany vlastní kód a **studující se ke každé části přihlašuje zvlášť.**

Části A a B (YMGSFTD1 a YMGSIGA2) **je nutné plnit najednou!** V okamžiku rozhodnutí přistoupit k plnění SZZK v daném termínu se studující prostřednictvím SIS přihlašuje jak k části A (YMGSFTD1), tak části B (YMGSIGA2), tedy k oběma částem SZZK současně. Obě tyto části SZZK probíhají v rámci jedné ústní, komisionální zkoušky v jeden den a čas.

Část C (YMGSODP3) je pak na prvních dvou částech SZZK nezávislá a je možné se k ní registrovat až po splnění částí A a B, tj. v jiný termín (i akademický rok), dle dokončení a odevzdání diplomové práce. Nicméně, pokud má studující svou DP již hotovou a chce všechny tři části SZZK absolvovat v jednom termínu, je v takovém případě možné registrovat se ke všem částem SZZK najednou a tyto následně absolvovat dohromady (tj. po sobě, v rámci jednoho vypsaneho termínu).

Zjednodušeně řečeno, SZZK lze absolvovat v následujících dvou formátech: **A+B a později C**, nebo **A+B+C**.

Vlastní průběh SZK GS je následující:

K plnění ústních zkoušek z částí A a B se studující dostaví hodinu před svým vypsáním termínem, aby měl/a dostatečný čas na přípravu svých odpovědí na vybrané otázky. Tematické okruhy SZK obsahují celkem 20 otázek (13 v části A, 7 v části B), které provázaně pokrývají učivo všech povinných předmětů programu GS. Ústní zkouška částí A a B sestává z odpovědí na **tři otázky**: v části A si studující jednu otázku vylosuje, druhou otázku zadává komise. V části B si studující jednu otázku vylosuje. Následně se studující (bez svých poznámek a mobilního telefonu) odebere do separátní místnosti, kde má čas a klid si své odpovědi na dané otázky promyslet a připravit. Ústní zkouška společných částí A+B trvá 50 minut.

Obhajoba diplomové práce (tj. část C) trvá taktéž 50 minut a v případě, že má studující již splněné části A+B z jiného termínu (viz výše zmíněný formát *A+B a později C*) nemusí se ke zkoušce dostavovat s hodinovým předstihem. Příprava na obhajobu DP probíhá doma na základě posudků a studující si může pro tyto účely k obhajobě přinést vlastní poznámky. Průběh obhajoby je následující: studující v cca 5-7 minutách představí svou diplomovou práci. Zaměří se primárně na představení výzkumných otázek, teoretické zakotvení diplomního projektu, využitou metodologii a výčet výzkumných zjištění a jejich kritické zhodnocení. V této části zkoušky se studující nevyjadřuje k obdržným posudkům. Po představení diplomové práce je nejprve přečten posudek oponentský, následně posudek vedoucí/ho. Studující poté vypořádá odborné podněty vznesené v posudcích. Následuje volná diskuse komise se studující/m nad diplomovou prací jako celkem.

Za každou ze tří částí SZK dostává studující jednu samostatnou známku.

Výsledná, finální známka ze SZK, kterou zkušební komise uděluje až po úspěšném vykonání všech tří částí SZK, je známkou zohledňující jak všechny tři známky z jednotlivých částí SZK, tak celkový přístup a projev studující/ho v průběhu studia.

A. Část – Feministické teorie a dějiny genderu a sexuality

1. Diskutujte definice, teoretická východiska a rozdíly mezi esencialistickými a konstruktivistickými přístupy k chápání pohlaví, genderu a sexuality. Vysvětlete, jaké jsou praktické implikace těchto přístupů. Definujte koncept strategického esencialismu a diskutujte na příkladech možnosti jeho uplatnění.

Doporučená literatura:

- Beauvoir, Simone de. 1967. *Druhé pohlaví*. Praha: Orbis. (Josef Kostohryz & Hana Uhlířová, Trans.). Výběr: Úvod (s. 7–24)
- Guba, Egon G., Yvonna S. Lincoln. 1994. „Competing paradigms in qualitative research“. In Norman K. Denzin, Yvonna S. Lincoln (eds.). *Handbook of Qualitative Research*. London: SAGE Publications, s. 105–116.
- Katz, Jonathan N. 2013. „Vynález heterosexuality“. *Gender, rovné příležitosti, výzkum* 14 (2): 4–13.
- Krell, Elías Cosenza. 2017. „Is Transmisogyny Killing Trans Women of Color?: Black Trans Feminisms and the Exigencies of White Femininity.“ *Transgender studies quarterly* 4 (2): 226–242.
- Millett, Kate. 1998. „Sexuální politika“. In Libora Oates-Indruchová (ed.). *Dívčí válka s ideologií: klasické texty angloamerického feministického myšlení*. Praha: Sociologické nakladatelství, s. 69–88. (Pavla Slabá, Trans.)
- Mohanty, Chandra Talpade. 2008. „Očima Západu: Feministický výzkum a koloniální diskursy“. In Libora Oates-Indruchová (ed.). *Ženská literární tradice a hledání identit. Antologie angloamerické feministické literární teorie*. Praha: SLON, s. 309–356.
- Mohanty, Chandra Talpade. 2008. „Ještě jednou k textu ‚Očima Západu‘: Feministická solidarita prostřednictvím antikapitalistických úsilí“. In Libora Oates-Indruchová (ed.). *Ženská literární tradice a hledání identit. Antologie angloamerické feministické literární teorie*. Praha: SLON, s. 309–356.
- Parente-Čapková, Viola. 2005. „Vzdorné psaní, strategický esencialismus a politika lokace. Feministická (literární) teorie a postkoloniální studia“. In Knotková Čapková, Blanka (ed.). *Konstruování genderu v asijských literaturách. Případové studie z vybraných jazykových oblastí*. Praha: Česká orientalistická společnost, s. 9–35.
- Rupp, Leila. 2001. *Vytoužená minulost: Dějiny lásky a sexuality od příchodu Evropanů po současnost* (Praha, OWP: 2001, orig. Chicago U Press, 1999). Úvod a kapitoly 1–2.
- Šmausová, Gerlinda. 2002. „Proti tvrdošíjně představě o ontické povaze gender a pohlaví“. In *Sociální studia 7: Politika rodu a sexuální identity*. Brno: FSS MU, s. 15–28.

2. Vysvětlíte pojem patriarchát a diskutujete, jak se patriarchát ustavuje na symbolické rovině (např. skrze náboženství, kulturní reprezentace, umění, literaturu, jazyk, mýty, apod.) a jak se prolíná s koncepty povinné, resp. nucené heterosexuality a politikou sexuálního studu. Představte také hlavní linie kritiky konceptu patriarchátu a alternativní konceptualizace strukturálního genderového a sexuálního útlaku.

Doporučená literatura:

- Bourdieu, Pierre. 2000. *Nadvláda mužů*. Praha: Karolinum. Výběr: s. 11–49.
- Bryson, Valerie. 2016. *Feminist political theory: an introduction* (3rd ed.). London: Palgrave Macmillan. Výběr: Radical feminism and the concept of patriarchy (s. 155–166)
- Butler, Judith. 2014. *Trampoty s rodom: feminizmus a podrývanie identity* (J. Juráňová, Trans. 2., revidované vydanie ed.). Bratislava: ASPEKT. Výber: 3. kapitola, časť 4 (Telesné zápisy, performatívne subverzie, s. 203–225); Záver: Od paródie k politike (s. 225–235).
- Daly, Mary. 1978. *Gyn/Ecology: The Metaethics of Radical Feminism*. Boston: Beacon Press. Výběr: Prelude to the First Passage, s. 37–42.
- McClintock, Anne. 1995. „Imperial Leather: Race, Gender And Sexuality In The Colonial Contest“. Chapter: „Soft-Soaping Empire: Commodity Racism and Imperial Advertising“. New York: Routledge. s. 207–231.
- Millett, Kate. 1998. „Sexuální politika“ In Libora Oates-Indruchová (ed.). *Dívčí válka s ideologií: klasické texty angloamerického feministického myšlení*. Praha: Sociologické nakladatelství, s. 69–88. (Pavla Slabá, Trans.)
- Morrisová, Pam. 2000. *Literatura a feminismus*. Brno: Host. Výběr: s. 11–69.
- Rich, Adrienne. „Nucená heterosexuality a lesbická identita.“ *JWH* 1980
- Warner, Michael. 1999. *The Trouble with Normal: Sex, Politics, and the Ethics of Queer Life*. Harvard University Press. Výběr: Chapter One „Politics of sexual shame“, s. 1–40.
- Westbrook, Laurel, Kristen Schilt. 2014. „Transgender People, Gender Panics, and the Maintenance of the Sex/Gender/Sexuality System“. *Gender and Society* 28 (1): 32–57.

3. Srovnajte různá feministická pojetí toho, co znamená být „žena“. Porovnejte různá období feministické historie a různé feministické přístupy (např. černý, postkoloniální, socialistický, liberální, queer feminismus, apod.). Zasadte každou koncepci do jejího historického kontextu a vysvětlete, jaké byly feministické cíle daného období/směru. Jakým způsobem koncept intersekcionality obohacuje teoretizování kategorie „žena“? Proč, kým, v jakých kontextech je kategorie „žena“ nahlížena kriticky a jaké to má důsledky (teoretické i politické)?

Doporučená literatura:

- Beauvoir, Simone de. 1967. *Druhé pohlaví*. Praha: Orbis. (Josef Kostohryz & Hana Uhlířová, Trans.). Výběr: Úvod (s. 7–24), Mýty (s. 133–143), Nezávislá žena (s. 350–386).
- Butler, Judith. 1988. „Performative Acts and Gender Constitution: An Essay in Phenomenology and Feminist Theory“. *Theatre Journal* 40 (4): 519–531.
- Halberstam, Judith. 1999. „Masculinity Without Men: Annamarie Jagose Interviews Judith Halberstam About Her Latest Book, *Female Masculinity*“. *Genders* 29 (1).
- Dita Jahodová. 2016. „Trans* příběhy o těle a s tělem.“ *Gender a výzkum* 17 (1): 77–88.
- Krell, Elías Cosenza. 2017. „Is Transmisogyny Killing Trans Women of Color?: Black Trans Feminisms and the Exigencies of White Femininity.“ *Transgender studies quarterly* 4 (2): 226–242.
- Moraga, Cherríe, „Preface 1981“. In Cherríe Moraga, Gloria Anzaldúa, (eds.). *This Bridge Called My Back: writings by radical women of color*. Berkeley, CA: Third Woman Press, 2002.
- Rich, Adrienne. „Nucená heterosexuality a lesbická identita.“ *JWH* 1980
- Wollstonecraft, Mary. 1904. *Obrana práv žen*. Praha: Jan Laichter. Výběr: Věnování (s. 1–7). (Anna Holmová, Trans.)
- The Combahee River Collective: A black feminist statement. 1979. In Zillah R. Eisenstein (ed.). *Capitalist Patriarchy and the Case for Socialist Feminism*. New York: Monthly Review Press, s. 362–372.
- Wittig, Monique. 2004. „Nerodíme sa ako ženy“. In Jana Cviková, Jana Juráňová, Anna Daučíková, Ľubica Kobová (eds.). *Lesby-by-by: aspekty politiky identít*. Bratislava: ASPEKT, s. 367–376. (Ľ. Hábová, Trans.)

4. Vysvětlete, jak feministická sociologie, filozofie a kritická teorie chápe genderovou dělbu práce a jak je organizována v soukromé i veřejné sféře. Jakým způsobem se dělba práce ustavovala v souvislosti s imperiální expanzí a utvářením koloniální nadvlády? Objasněte, jak různé proudy feministického myšlení uvažovaly o práci a jak její proměny měly garantovat osvobození ženy a společnosti jako celku. Uveďte kritiky možnosti osvobození žen prostřednictvím placené práce.

Doporučená literatura:

- Ahmed, Sara. 2010. *The Promise Of Happiness*. Durham and London: Duke University Press. Výběr: *Feminist Killjoys* (Chapter 2), s. 50–87.
- Beauvoir, Simone de. 1967. *Druhé pohlaví*. Praha: Orbis. (Josef Kostohryz & Hana Uhlířová, Trans.). Výběr: *Nezávislá žena* (s. 350–386).
- Beck, Ulrich. [1986]2004. *Riziková společnost*. Praha: SLON (s. 161–194: „Já jsem já: o izolovanosti, společném životě a konfliktech mužů a žen v rámci rodiny i mimo ní“).
- Dow, Dawn, Katherine Mason. 2018. „Gendering Social Reproduction“. In Raka Ray, Jennifer Dawn Carlson, Abigail L. Andrews (eds.). *The Social Life of Gender*. Thousand Oaks: SAGE Publications, s. 121–146.
- El Tayeb, Fatima. „Dimensions of Diaspora...“ (Ch. 2). 2011. In *European Others. Queering Ethnicity in Postnational Europe*. Minnesota University Press, s. 43–80
- Federici, Silvia. 2013. „Mzda proti domácí práci“. In *Bod nula: texty o mzde za domácí práci*. Bratislava – Praha: Kolektivně proti kapitálu, s. 9–15. Dostupné na: http://protikapitalu.org/down/Federici-Bod_nula.pdf
- Friedan, Betty. 1998. Ženská mystika. In Libora Oates-Indruchová (ed.). *Dívčí válka s ideologií: klasické texty angloamerického feministického myšlení*. Praha: Sociologické nakladatelství, s. 57–67. (Kateřina Hilská, Trans.)
- Kollontaj, Aleksandra M. 1920. *Rodina v Kommunistickém státě*. Chicago, Ill.: Dělnický kroužek, s. 9–24.
- McClintock, Anne. 1995. „Imperial Leather: Race, Gender And Sexuality In The Colonial Contest“. Chapter: „Soft-Soaping Empire: Commodity Racism and Imperial Advertising“. New York: Routledge, s. 207–231.
- Mill, John Stuart. 1998. „Podrobení žen“. In Libora Oates-Indruchová (ed.). *Dívčí válka s ideologií: klasické texty angloamerického feministického myšlení*. Praha: Sociologické nakladatelství, s. 27–37. (přeložila: Kateřina Hilská)

5. Vysvětlete v čem spočívá normativnost pojmu „kultura“ a dalších příbuzných pojmů (např. kánon, kulturní dědictví, kulturní identita). Jakým způsobem feministické přístupy obohatily přemýšlení o kultuře jako formě moci, způsobu vytváření hierarchií a jak přispěly k demokratizaci, „popularizaci“ a formulování alternativních definic „kultury“? Jaká kritika zaznívá z feministických pozic na adresu literárního kánonu, konceptům tzv. vysoké (a obdobně nízké) kultury a „ženským“ žánrům?

Doporučená literatura:

- El Tayeb, Fatima. „Dimensions of Diaspora...“ (Ch. 2). 2011. In *European Others. Queering Ethnicity in Postnational Europe*. Minnesota University Press, s. 43–80
- Fetterley, Judith. 1978. „Introduction: On the Politics of Literature“. In *The Resisting Reader: A Feminist Approach to American Fiction*. Bloomington: Indiana University Press, s. xi-xxvi.
- Horkheimer, Max and Theodor Adorno. 1998. „The Culture Industry as Mass Deception“, In Julie Rivkin, Michael Ryan (eds.). *Literary Theory: An Anthology*. Oxford: Blackwell, s. 1037–1041.
- Kolářová, Kateřina. „Grandpa lives in paradise now’: Biological Precarity and Global Economy of Debility“, *Feminist Review*, 111.3. (2015): 75-87.
- Morrisová, Pam. 2000. *Literatura a feminismus*. Brno: Host. Výběr: s. 11–69.
- Parvulescu, Anca. „European Racial Triangulation“. In Ponzanesi, Sandra, Colpani, Gianmaria. (eds.). *Postcolonial Transitions In Europe: Contexts, Practices And Politics*. 2016. London – New York: Rowman & Littlefield International, s. 25–41.
- Radway, Janice A. „Čtení romancí jako činnost: únik a poučení“. In Libora Oates-Indruchová (ed.). *Ženská literární tradice a hledání identit. Antologie angloamerické feministické literární teorie*. Praha: SLON, s. 169–222.
- Radway, Janice A. 1984. „Čtení romancí: Ženy, patriarchát a populární literatura“. (překlad Zuzana Pavlíčková a Hana Štráchalová) In Libora Oates-Indruchová (ed.). 2007. *Ženská literární tradice a hledání Identit. Antologie angloamerické literární teorie*. Brno: Slon.
- Showalter, Elaine. „Pokus o feministickou poetiku“. In Libora Oates-Indruchová (ed.). *Dívčí válka s ideologií: klasické texty angloamerického feministického myšlení*. Praha: Sociologické nakladatelství, s. 209–234.
- Williams, Raymond. „Culture is Ordinary“. In Ann Gray and Jim McGuigan (eds.). *Studying Culture. An Introductory Reader*. 1997. London: Arnold, s. 5–15.

6. Vysvětlete, jakou roli v reprodukci či kritice genderového řádu hraje rodina. Uvažujte nad tím, jaké další sociální instituce a procesy rodina ovlivňuje, či je jimi ovlivňována (např. genderová socializace, trh práce, sexualita a další). Srovnajte různé feministické kritiky rodiny a proměny rodin a příbuzenství v kontextu homoparentality, queer rodičovství, migrace či multikulturních vztahů a vliv těchto proměn na fungování genderového řádu.

Doporučená literatura:

- Ahmed, Sara. 2010. *The Promise Of Happiness*. Durham and London: Duke University Press. Výběr: *Feminist Killjoys* (Chapter 2), s. 50–87.
- Beck, Ulrich. [1986]2004. *Riziková společnost*. Praha: SLON (s. 161–194: „Já jsem já: o izolovanosti, společném životě a konfliktech mužů a žen v rámci rodiny i mimo ni“).
- Daly, Mary. 1978. *Gyn/Ecology: The Metaethics of Radical Feminism*. Boston: Beacon Press. Výběr: *Prelude to the First Passage*, s. 37–42.
- Dow, Dawn, Katherine Mason. 2018. „Gendering Social Reproduction“. In Raka Ray, Jennifer Dawn Carlson, Abigail L. Andrews (eds.). *The Social Life of Gender*. Thousand Oaks: SAGE Publications, s. 121–146.
- Engels, Friedrich. 1949. *Původ rodiny, soukromého vlastnictví a státu* (J. Bílý & P. Levit, Trans.). Praha: Svoboda. Výběr: s. 47, 48, 54–56, 59–60, 61–63, 63–64, 66–77.
- Kutálková, Petra. 2017. *Sešivané rodiny: nový život zevnitř i zvenku*. Praha: PROUD.
- Kutálková, Petra. 2015. *Duhové rodiny ve stínu státu: homoparentální rodiny s dětmi*. Prague: Pride.
- Millett, Kate. 1998. „Sexuální politika“. In Libora Oates-Indruchová (ed.). *Dívčí válka s ideologií: klasické texty angloamerického feministického myšlení*. Praha: Sociologické nakladatelství, s. 69–88. (Pavla Slabá, Trans.)
- Sokolová, Věra. 2009. „Otec, otec a dítě: Gay muži a rodičovství“. *Sociologický čas* 45(1): 115–145.
- Wittig, Monique. 2004. „Nerodíme sa ako ženy“. In Jana Cviková, Jana Juráňová, Anna Daučíková, Ľubica Kobová (eds.). *Lesby-by-by: aspekty politiky identít*. Bratislava: ASPEKT, s. 367–376. (Ľ. Hábová, Trans.)

7. Popište, v jakém smyslu se společnost a kultura podílejí na definování zdraví, nemoci, jinakosti a „postižení“ a jejich formování a vysvětlete, jakým způsobem se medicína/medicínský diskurz historicky podílel/a na regulaci genderu, sexuality a tělesné/intelektuální/mentální „normality“. Co znamená problém „mužského standardu“ v lékařském výzkumu, diagnostice a léčbě? Co je naopak politika difference v lékařském výzkumu, jak se projevuje a jaké jsou její potenciálně problematické aspekty? Jak se projevuje heteronormativita v lékařském diskurzu sexuality?

Doporučená literatura:

- Annandale, Ellen. 2010. *The Sociology of Health and Medicine: A Critical Introduction*. Cambridge: Polity Press. Výběr: s. 123–159: “Gender Inequalities and Health Status”.
- Baršová, Andrea. 2014. „Jiné pohlaví“. *Časopis zdravotnického práva a bioetiky* 4(1): 1–17.
- Conrad, Peter. 2007. *The Medicalization of Society. On the Transformation of Human Conditions into Treatable Disorders*. Baltimore: The Johns Hopkins University Press. Výběr: s. 3–19: “Medicalization: Context, Characteristics, and Changes”.
- Dvořáčková, Jana. 2008. „Diagnóza F64.0: Transsexualita optikou sexuologie“. *Sociální Studia* 5(1): 55–75.
- Epstein, Steven. 2007. *Inclusion: The Politics of Difference in Medical Research*. Chicago, London: The University of Chicago Press. Výběr: s. 1–16: “Health Research and the Remaking of Common Sense“, s. 233–257: “Sex Differences and the New Politics of Women’s Health”.
- Fausto-Sterling, Anne. 1997. „How To Build a Man“. In *Gender and Sexuality Reader*. Routledge.
- Foucault, Michel. 1999. *Dějiny sexuality I. Vůle k vědě*. Praha: Herrmann & synové (s. 155–185: „Právo na smrt a moc nad životem“).
- Katz, Jonathan N. 2013. „Vynález heterosexuality“. *Gender, rovné příležitosti, výzkum* 14 (2): 4–13.
- Lupton, Deborah. 2012. *Medicine as Culture: Illness, Disease and the Body*. London: SAGE Publications. (s. 20–50: “The Body in Medicine“, s. 137–165: “Feminisms and Medicine“).
- Rose, Nikolas. 2007. „Beyond medicalisation“. *The Lancet* 369 (9562): 700–702.

8. Jakým způsobem lze uchopit vztah mezi jazykem a realitou? Jaký posun v chápání vztahu mezi jazykem a reprezentací a do pojetí ideologie přinesl tzv. obrat k jazyku a jaké dopady měl tento obrat na konceptualizace genderu? Jak chápe jazyk jako systém reprezentace psychoanalytický feminismus a jaká řešení pro sebe-prezentaci (nejen) žen v symbolickém řádu navrhuje? V čem spočívají možnosti a limity tzv. *écriture féminine*?

Doporučená literatura:

- Beauvoir, Simone de. 1967. *Druhé pohlaví*. Praha: Orbis. (Josef Kostohryz & Hana Uhlířová, Trans.). Výběr: Mýty (s. 133–143).
- Cixous, Hélène. 1976. „The Laugh of the Medusa“. *Signs* 1 (4): 875–893.
- Hall, Stuart. 1998. „The Rediscovery of Ideology“. In Julie Rivkin, Michael Ryan (eds.). *Literary Theory: An Anthology*. London: Blackwell Publishers, s. 1050–1063.
- Irigaray, Luce. 1985. *This Sex Which Is Not One*. New York: Cornell University Press. s. 23–33.
- Morrisová, Pam. 2000. *Literatura a feminismus*. Brno: Host. Výběr: s. 107–176.
- Pratt, Annis, Barbara White, Andrea Loewenstein, Mary Weyer. 1981. *Archetypal Patterns in Women's Fiction*. Bloomington: Indiana University Press. s. 3–12, 167–178.
- Showalter, Elaine. 1998. „Pokus o feministickou poetiku“. In Libora Oates-Indruchová (ed.). *Dívčí válka s ideologií: klasické texty angloamerického feministického myšlení*. Praha: Sociologické nakladatelství, s. 209–234.

9. Diskutujte, jakými způsoby intersekcionalita, postkoloniální teorie a queer teorie rozšiřují úvahy o feminismu a sociální spravedlnosti.

Doporučená literatura:

- Butler, Judith. 1988. „Performative Acts and Gender Constitution: An Essay in Phenomenology and Feminist Theory“. *Theatre Journal* 40 (4): 519–531.
- Duggan, Lisa. 2003. *The Twilight Of Equality?: Neoliberalism, Cultural Politics, And The Attack On Democracy*. Boston: Beacon Press. Výběr: „The Incredible Shrinking Public“, s. 22–42.
- hooks, bell. 2000. *Where We Stand: Class Matters*. New York, London: Routledge.
- Jagose, Annamarie. 2004. „Limity identity“. In *Lesby – by – by*. Bratislava: Aspekt, s. 353–366.
- Marinucci, Mimi. 2010. *Feminism is Queer: The Intimate Connection between Queer and Feminist Theory*. London & NY: Zed Books. Chapter 2: „The Social History of Gay and Lesbian Identity“. Chapter 3: „Queer Alternatives“. Chapter 8: „Notes towards a Queer Feminism“.
- May, Vivian M. 2015. *Pursuing Intersectionality, Unsettling Dominant Imaginaries*. New York: Routledge, Taylor & Francis Group. Výběr: Chapter 1: „What is Intersectionality“, s. 18–62.
- Mohanty, Chandra Talpade. „Očima Západu: Feministický výzkum a koloniální diskursy“. In Libora Oates-Indruchová (ed.). *Ženská literární tradice a hledání identit. Antologie angloamerické feministické literární teorie*. Praha: SLON, s. 309–356.
- Mohanty, Chandra Talpade. 2008. „Ještě jednou k textu ‚Očima Západu‘: Feministická solidarita prostřednictvím antikapitalistických úsilí“. In Libora Oates-Indruchová (ed.). *Ženská literární tradice a hledání identit. Antologie angloamerické feministické literární teorie*. Praha: SLON, s. 309–356.
- Morrisová, Pam. 2000. *Literatura a feminismus*. Brno: Host. Výběr: s. 177–207.
- Parente-Čapková, Viola. 2005. „Vzdorné psaní, strategický esencialismus a politika lokace. Feministická (literární) teorie a postkoloniální studia“. In Blanka Knotková – Čapková (ed.). *Konstruování genderu v asijských literaturách. Případové studie z vybraných jazykových oblastí*. Praha: Česká orientalistická společnost, s. 9–35.

10. Vysvětlete termín „politika identity“ a zasadte jej do kontextu vývoje feministického myšlení o genderu, sexualitě a dalších relevantních kategoriích. V čem se shodují a naopak liší koncepty a argumentace ohledně kolektivních práv a nároků různých skupin na společenské uznání? Za jakých podmínek mají podle různých autorek a autorů kolektivní identity/uskupení/komunity nárok na uznání? Jak se liší politika identity od politiky hodnot? Jak se politika identit vyrovnává s intersekciónálním chápáním identit?

Doporučená literatura:

- Alexander, Jonathan. 1999. „Beyond Identity: Queer Values and Community“. *Journal of GLB Identity* 4 (4).
- Cho, Sumi, Kimberlé Williams Crenshaw, Leslie McCall. 2013. „Toward a Field of Intersectionality Studies: Theory, Application, and Praxis“. *Signs* 38 (4): 785–810. Intersectionality: Theorizing Power, Empowering Theory, Article DOI: 10.1086/669608.
- Fraser, Nancy. 2004. „Sociální spravedlnost ve věku politiky identity: přerozdělování, uznání a participace“. In Nancy Fraser, Axel Honneth, (eds.). *Přerozdělování nebo uznání*. Praha: Filosofia.
- Habermas, Jürgen. „Boje o uznání v demokratickém právním státě“. In *Multikulturalismus: zkoumání politiky uznání*. Praha: Filosofia.
- Jagose, Annamarie. 2004. „Limity identity“. In *Lesby – by – by*. Bratislava: Aspekt, 353–366.
- Kollárik, Roman. 2007. „Výkrik.“ In Hana Fabry, (ed.). *Triangle*. Bratislava: Museion, s. 52-64.
- Kozubík, Jan, Jan Wintr. 2016. „Ústavní soudy a práva gayů a leseb – veřejné mínění jako determinant rozhodnutí soudů?“. *Jurisprudence* 5: 34–47.
- Moraga, Cherríe, „Preface 1981“. In Cherríe Moraga, Gloria Anzaldua, (eds.). *This Bridge Called My Back: writings by radical women of color*. Berkeley, CA: Third Woman Press, 2002.
- Taylor, Charles. 2001. „Politika uznání“. In *Multikulturalismus: zkoumání politiky uznání*. Praha: Filosofia.
- The Combahee River Collective: A black feminist statement. 1979. In Zillah R. Eisenstein (ed.). *Capitalist Patriarchy and the Case for Socialist Feminism*. New York: Monthly Review Press, s. 362–372.

11. Vysvětlete, jak feministické literární teorie problematizují vztah mezi autorstvím, čtenářstvím a narací (zohledněte pojmy hlasu, agentnost a lokace)? Jak se do oblasti autorství, čtenářství a narace promítá dělení sociální sféry na soukromou a veřejnou? Jak do těchto kritik zapadají feministické práce, které se věnují studiu tzv. ženských žánrů a ženského diváctví? V jakém směru mohou queer a další (např. critical race, či disability studies) přístupy nabourávat zavedené představy o stavbě narativu a způsobech čtení literárních děl?

Doporučená literatura:

- El Tayeb, Fatima. „Dimensions of Diaspora...“ (Ch. 2). 2011. In *European Others. Queering Ethnicity in Postnational Europe*. Minnesota University Press, s. 43–80.
- Fetterley, Judith. 1978. „Introduction: On the Politics of Literature“. In *The Resisting Reader: A Feminist Approach to American Fiction*. Bloomington: Indiana University Press, s. xi-xxvi.
- Lanser, Susan S. 1991. „Toward a Feminist Narratology“. In Robyn R. Warhol, Diane Price Herndl (eds.). *Feminisms: An Anthology of Literary Theory and Criticism*. New Brunswick: Rutgers University Press. s. 611–629.
- Morrisová, Pam. 2000. *Literatura a feminismus*. Brno: Host. Výběr: s. 70–103.
- Newton, Ken M. 1997. *Twentieth-Century Literary Theory. A Reader*. New York: Macmillan Education. Výběr: Chapter 25: Barthes, Roland. „The Death of the Author“. s. 120–123.
- Radway, Janice A. 1984. „Čtení romancí: Ženy, patriarchát a populární literatura“. (překlad Zuzana Pavlíčková a Hana Štráchalová) In Libora Oates-Indruchová (ed.). 2007. *Ženská literární tradice a hledání Identit. Antologie angloamerické literární teorie*. Brno: Slon.
- Showalter, Elaine. 1998. „Pokus o feministickou poetiku.“. In Libora Oates-Indruchová (ed.). *Dívčí válka s ideologií: Klasické texty angloamerického feministického myšlení*. Praha: Slon, s. 209–234.

12. Definujte, co je genderový řád a vysvětlete, co znamená, že je polaritní, hierarchický a androcentrický. Objasněte koncepci naturalizace sociálních rozdílů a symbolického násilí a vysvětlete jejich vztah k heteronormativě a dalším mocenským rozměrům genderovému řádu. Vysvětlete, jak historicky docházelo a dochází k ustavování genderových nerovností, upevňování heteronormativity a reprodukci genderového řádu prostřednictvím práva a rozhodování soudů. Diskutujte tvrzení, že genderová nerovnost je především nerovnost právní a uveďte konkrétní příklady možných změn v právním postavení různých subjektů.

Doporučená literatura:

- Beauvoir, Simone de. 1967. *Druhé pohlaví*. Praha: Orbis. (Josef Kostohryz & Hana Uhlířová, Trans.). Výběr: Úvod (s. 7–24)
- Bourdieu, Pierre. 2000. *Nadvláda mužů*. Praha: Karolinum. s. 9–49.
- Deklarace práv člověka a občana. 2015. In D. Tinková (ed.). *Zrození občana: Antologie dokumentů z Francouzské revoluce*. Praha: Academia, s. 62–64.
- Gouges, Olympe de. 1791. „Deklarace práv ženy a občanky“. In Daniela Tinková (ed.). 2015. *Zrození občana: antologie dokumentů z Francouzské revoluce*. Praha: Academia, s. 74–82.
- Havelková, Hana. 2020. „Kořeny právních nerovností v modernitě.“ In Kateřina Šimáčková, Pavla Špondrová, Barbora Havelková (eds.). *Mužské právo. Jsou právní pravidla neutrální?* Praha: Wolters Kluwer, s. 59–85.
- Kozubík, Jan, Jan Wintr. 2016. „Ústavní soudy a práva gayů a leseb – veřejné mínění jako determinant rozhodnutí soudů?“. *Jurisprudence* 5: 34–47.
- Mill, John S. 1998. „Podrobení žen“. In Libora Oates-Indruchová (ed.). *Dívčí válka s ideologií: klasické texty angloamerického feministického myšlení*. Praha: Sociologické nakladatelství, s. 27–37. (Kateřina Hilská, Trans.).
- Morrisová, Pam. 2000. *Literatura a feminismus*. Brno: Host. Výběr: s. 11–69.
- Šmausová, Gerlinda. 2002. „Proti tvrdošíjně představě o ontické povaze gender a pohlaví“. In *Sociální studia 7: Politika rodu a sexuální identity*. Brno: FSS MU, s. 15–28.
- Špondrová, Pavla. 2020. „Čí je právo? Tři vlny feminismu a tři dimenze feministické kritiky práva“. In Kateřina Šimáčková, Pavla Špondrová, Barbora Havelková (eds.). *Mužské právo. Jsou právní pravidla neutrální?* Praha: Wolters Kluwer, s. 15–39.

13. Jak pracují feministické teorie s konceptem zkušenosti? Vztáhněte koncept zkušenosti k feministickému motu, že „osobní je politické“. Jaké kontrasty při konceptualizaci zkušenosti lze spatřovat u různých feministických proudů s ohledem na jejich historický kontext? Jakým způsobem ne-bílý feminismus reaguje např. na praxi „consciousness-raising“ a kde vidí přínos feministických „potížistek“?

Doporučená literatura:

- Ahmed, Sara. 2010. *The Promise Of Happiness*. Durham and London: Duke University Press. Výběr: “Feminist Killjoys” (Chapter 2), s. 50–87.
- Cixous, Hélène. 1976. „The Laugh of the Medusa“. *Signs* 1 (4): 875–893.
- Fetterley, Judith. 1978. „Introduction: On the Politics of Literature“. In *The Resisting Reader: A Feminist Approach to American Fiction*. Bloomington: Indiana University Press, s. xi-xxvi.
- Jahodová, Dita. 2016. „Trans* příběhy o těle a s tělem“. *Gender a výzkum* 17 (1): 77–88.
- Mohanty, Chandra Talpade. 2008. „Očima Západu: Feministický výzkum a koloniální diskursy“. In Libora Oates-Indruchová (ed.). *Ženská literární tradice a hledání identit. Antologie angloamerické feministické literární teorie*. Praha: SLON, s. 309–356.
- Mohanty, Chandra Talpade. 2008. „Ještě jednou k textu ‚Očima Západu‘: Feministická solidarita prostřednictvím antikapitalistických úsilí“. In Libora Oates-Indruchová (ed.). *Ženská literární tradice a hledání identit. Antologie angloamerické feministické literární teorie*. Praha: SLON, s. 309–356.
- Rich, Adrienne. „Nucená heterosexuality a lesbická identita.“ *JWH* 1980
- Scott, Joan W. 1991. „The Evidence of Experience“. *Critical Inquiry* 17 (4): 773–797.
- The Combahee River Collective: A black feminist statement. 1979. In Zillah R. Eisenstein (ed.). *Capitalist Patriarchy and the Case for Socialist Feminism*. New York: Monthly Review Press, s. 362–372.

B. Část – Intersekcionalní genderová analýza

14. Jak můžeme chápat koncept “paradigma” a na základě čeho můžeme rozlišovat základní paradigmatu strukturující produkci vědeckého poznání podle Guby a Lincoln? Diskutujte, jak různě pojem metodologie konceptualizují autoři a autorky uvedení níže?

Doporučená literatura:

- Guba, Egon G., Yvonna S. Lincoln. 1994. „Competing paradigms in qualitative research“. In Norman K. Denzin, Yvonna S. Lincoln (eds.). *Handbook of Qualitative Research*. London: SAGE Publications, s. 105–116.
- May, Vivian M. 2015. *Pursuing Intersectionality, Unsettling Dominant Imaginaries*. New York: Routledge, Taylor & Francis Group. Výběr: Chapter 1: “What is Intersectionality”, s. 18–62.
- McCall, Leslie. 2005. „The Complexity of Intersectionality“. In The University of Chicago Press. *Signs* 30 (3): 1771–1800, <https://doi.org/10.1086/426800>.
- Mohanty, Chandra Talpade. 2008. „Očima Západu: Feministický výzkum a koloniální diskursy“. In Libora Oates-Indruchová (ed.). *Ženská literární tradice a hledání identit. Antologie angloamerické feministické literární teorie*. Praha: SLON, s. 309–356.
- Mohanty, Chandra Talpade. 2008. „Ještě jednou k textu ‚Očima Západu‘: Feministická solidarita prostřednictvím antikapitalistických úsilí“. In Libora Oates-Indruchová (ed.). *Ženská literární tradice a hledání identit. Antologie angloamerické feministické literární teorie*. Praha: SLON, s. 309–356.
- Ramazanoglu, Caroline, Janet Holland. 2004. *Feminist methodology: challenges and choices*. London: SAGE. Výběr: Introduction, s. 1–16.

15. Jak feministické epistemologie diskutují důležitost pozicionality? Co znamená „přiznat“ a „mít odpovědnost“ za vlastní pozicionalitu v kontextu výzkumného designu, použití metod, výzkumných otázek a dynamiku výzkumných interakcí? Jak mohou být pozicionalita a předmět výzkumu viditelné ve výzkumném procesu či změnit proces výzkumu? Uveďte příklady. Jak postavení výzkumníků a účastníků výzkumu proměňuje intersekcionalní perspektiva? Definujte pojem reflexivity a vysvětlete, jak s ním pracují genderová studia, respektive sociální vědy.

Doporučená literatura:

- Kafer, Alison. 2013. *Feminist, Queer, Crip*. Bloomington: Indiana University Press. Výběr: “Accessible Futures, Future Coalitions“.
- Lorenz-Meyer, D. 2005. „O politice lokace: strategie používané ve feministické epistemologii a jejich význam pro výzkum prováděný z feministické perspektivy“. In

Marcela Linková, Alice Červinková (eds.). *Thinking Borders. Gendered Examinations of Rationality, Objectivity and the Knowing Subject*, Praha: Institute of Sociology, Academy of Sciences of the Czech Republic, s. 75–94.

- Mohanty, Chandra Talpade. 2008. „Očima Západu: Feministický výzkum a koloniální diskursy“. In Libora Oates-Indruchová (ed.). *Ženská literární tradice a hledání identit. Antologie angloamerické feministické literární teorie*. Praha: SLON, s. 309–356.
- Mohanty, Chandra Talpade. 2008. „Ještě jednou k textu ‚Očima Západu‘: Feministická solidarita prostřednictvím antikapitalistických úsilí“. In Libora Oates-Indruchová (ed.). *Ženská literární tradice a hledání identit. Antologie angloamerické feministické literární teorie*. Praha: SLON, s. 309–356.

16. Co znamená dělat „feministický výzkum“? Diskutujte volby a klíčová rozhodnutí při realizaci feministických výzkumných projektů. Vymezte také, jaké jsou podle vás charakteristiky feministických výzkumů (vyjděte z Ramazanoglu a Holland, a Reinharz, dále však rozvíjejte pomocí dalších relevantních textů, se kterými jste se seznámily/i v průběhu studia). Diskutujte vámi vybraný příklad feministického výzkumu, který považujete za inspirativní a výše položené otázky ilustруйте na tomto příkladu.

Doporučená literatura:

- Cho, Sumi, Kimberlé Williams Crenshaw, Leslie McCall. 2013. „Toward a Field of Intersectionality Studies: Theory, Application, and Praxis“. *Signs* 38 (4): 785–810. Intersectionality: Theorizing Power, Empowering Theory, Article DOI: 10.1086/669608.
- May, Vivian M. 2015. *Pursuing Intersectionality, Unsettling Dominant Imaginaries*. New York: Routledge, Taylor & Francis Group. Výběr: Chapter 1: “What is Intersectionality”, s. 18–62.
- Ramazanoglu, Caroline, Janet Holland. 2004. *Feminist methodology: challenges and choices*, London: SAGE. Výběr: Choices and decisions: doing a feminist research project, s. 145–164 .
- Reinharz, Shulamit. 1992. *Feminist methods in social research*. New York: Oxford University Press. Výběr: Conclusion, s. 240–269.
- Scott, Joan W. 2007. „Rod: užitočná kategória historickej analýzy“. (Ľ. Hábová, Trans.). In Jana Cviková, Jana Juráňová & Ľubica Kobová (eds.). *Histórie žien: aspekty písania a čítania*. Bratislava: ASPEKT. (s. 40–71; zamerajte sa najmä na s. 55 – 65).

17. Diskutujte gender jako analytickou kategorii v sociálních a humanitních vědách. Jaké definice genderu jako kategorie analýzy se objevují v pojetí různých autorek a autorů a v jakém jsou vztahu? Jakým způsobem různé autorky a autoři pracují s tvrzením, že gender je hlavní a nejdůležitější kategorií při analýze sociálních struktur moci a útlaku?

Doporučená literatura:

- Acker, Joan. 2006. „Inequality Regimes: Gender, Class, and Race in Organizations“. *Gender & Society* 20 (4): 441–464.
- Bilge Sirma. 2013. „Intersectionality Undone“. *Du Bois Review* 10 (2): 405–424.
- Bourdieu, Pierre. 2000. *Nadvláda mužů*, Praha: Karolinum. Výběr: s. 11–49.
- Knotková - Čapková, Blanka, Tereza Jiroutová Kynčlová, Jan Matonoha. 2010. „Úvod: Gender jako metodologická kategorie literárních analýz“. In Blanka Knotková - Čapková (ed.). *Tváří v tvář. Gender jako metodologická kategorie literárních analýz*. Praha: Gender Studies, s. 8–30.
- May, Vivian M. 2015. *Pursuing Intersectionality, Unsettling Dominant Imaginaries*. New York: Routledge, Taylor & Francis Group. Výběr: Chapter 1: “What is Intersectionality”, s. 18–62.
- Scott, Joan W. 2007. „Rod: užitočná kategória historickej analýzy“. (Ľ. Hábová, Trans.). In Jana Cviková, Jana Juráňová & Ľubica Kobová (eds.). *Histórie žien: aspekty písania a čítania*. Bratislava: ASPEKT. (s. 40–71; zamerajte sa najmä na s. 55–65).
- Šmausová, Gerlinda. 2002. „Proti tvrdošíjně představě o ontické povaze gender a pohlaví“. In *Sociální studia 7: Politika rodu a sexuální identity*. Brno: FSS MU, s. 15–28.

18. Diskutujte teoretická východiska a praktické otázky spojené s využíváním metodologie založené na provádění rozhovorů a specifika využití této metodologie ve feministickém výzkumu. Porovnejte tento obecný metodologický přístup s výzkumy založenými na dotazníkových šetřeních (vyjděte z Reinharz a rozvíjejte s pomocí dalších relevantních textů, se kterými jste se seznámily/i v průběhu studia). Diskutujte vámi vybraný příklad feministického výzkumu, který pracuje s rozhovory a nebo dotazníky, který považujete za inspirativní, a výše položené otázky ilustруйте na tomto příkladu.

Doporučená literatura:

- Reinharz, Shulamit. 1992. *Feminist methods in social research*. New York: Oxford University Press. Výběr: Feminist interview research, s. 18–45.
- Reinharz, Shulamit. 1992. *Feminist methods in social research*. New York: Oxford University Press. Výběr: Feminist survey research and other statistical research formats, s. 76–94.

19. Charakterizujte a diskutujte hlavní metody využívané při výzkumech založených na zkoumání existujících materiálů a pramenů (literárních a publicistických textů, institucionálních dokumentů, archivních zdrojů, uměleckých artefaktů, filmových či hudebních záznamů atd.) Jaké metodologické a výzkumné výzvy představují nová média? Uveďte příklady.

Doporučená literatura:

- Carah, Nicholas, Amy Dobson. 2016. „Algorithmic Hotness: Young Women’s “Promotion” and “Reconnaissance” Work via Social Media Body Images“. *Social Media + Society*. doi:[10.1177/2056305116672885](https://doi.org/10.1177/2056305116672885)
- Fetterley, Judith. 1978. „Introduction: On the Politics of Literature“. In *The Resisting Reader: A Feminist Approach to American Fiction*. Bloomington: Indiana University Press, s. xi-xxvi.
- Knotková - Čapková, Blanka, Tereza Jiroutová Kynčlová, Jan Matonoha. 2010. „Úvod: Gender jako metodologická kategorie literárních analýz“. In Blanka Knotková - Čapková (ed.). *Tváří v tvář. Gender jako metodologická kategorie literárních analýz*. Praha: Gender Studies, s. 8–30.
- Reinharz, Shulamit. 1992. *Feminist methods in social research*. New York: Oxford University Press. Výběr: Feminist content analysis s. 145–163.

20. Jak intersekcionalní výzkum přistupuje ke kategoriím sociálních nerovností? S jakými různými přístupy a metodami jste se setkala/i? Diskutujte, v čem spočívají problémy v aplikování intersekcionalní perspektivy ve výzkumu.

Doporučená literatura:

- Bilge Sirma. 2013. „Intersectionality Undone“. *Du Bois Review* 10 (2): 405–424.
- Cho, Sumi, Kimberlé Williams Crenshaw, Leslie McCall. 2013. „Toward a Field of Intersectionality Studies: Theory, Application, and Praxis“. *Signs* 38 (4): 785–810. Intersectionality: Theorizing Power, Empowering Theory, Article DOI: [10.1086/669608](https://doi.org/10.1086/669608).
- Keeling, Kara. 2005. „Joining the Lesbians’: Cinematic Regimes of Black Lesbian Visibility“. In E. Patrick Johnson, Mae G. Henderson (eds.). *Black Queer Studies*. New York, USA: Duke University Press, s. 213–227.
- May, Vivian M. 2015. *Pursuing Intersectionality, Unsettling Dominant Imaginaries*. New York: Routledge, Taylor & Francis Group. Výběr: Chapter 1: “What is Intersectionality”, s. 18–62.
- Ruberg, Bonnie, Spencer Ruelos. 2020. „Data for Queer Lives: How LGBTQ gender and sexuality identities challenge norms of demographics.“ *Big Data & Society* 7 (1).
- Thomas, Jerry. 2017. „Queer sensibilities: notes on method“. *Politics, Groups, & Identities* 5 (1): 172–181.